

STRATEGII DE PROTECTIA MEDIULUI IN CONTEXTUL DEZVOLTARII AGRICULTURII DURABILE IN ROMANIA

Ș. PURDOIU

U.S.A.M.V. Bucuresti

e-mail: purdoiu@yahoo.com

The EU policies include the integration of sustainable development by establishing a system of economic, social and ecological evaluation of the economic impact upon the environment. Considering that economic activity, irrespective of its field of action, influences the environment, the EU aims at drafting an action plan comprising, among others, the following: multiannual management plans; incentives to identify those fishing methods that do not affect the habitat and the fish reproductive capacity; the elimination from the trade acts of the states failing to comply with the EU rules and regulations; the integration of environmental protection within the fishing sector.

Keywords: *sustainable development, ecosystem, biological diversity.*

Dezvoltarea durabilă poate fi definită ca o dezvoltare care corespunde necesităților prezentului, fără a compromite posibilitatea generațiilor viitoare de a-și satisface propriile nevoi. Cu alte cuvinte, ea arată că dreptul la dezvoltare trebuie exercitat astfel încât să fie satisfăcute, în mod echitabil, nevoile de dezvoltare și de mediu ale generațiilor prezente și viitoare.

Conceptul dezvoltării durabile a făcut ca societatea să recunoască importanța calității mediului natural și a serviciilor oferite de acesta.

Prin conștientizarea beneficiilor mediului înconjurător, dezvoltarea durabilă a reflectat o mai bună înțelegere a funcțiilor îndeplinite de natură (Bartelmus P., 1986), care se pot clasifica astfel:

- funcții ce contribuie direct asupra calității vieții. Mediul oferă oamenilor satisfacții prin faptul că ei apreciază și se bucură de frumusețea unui peisaj, ca un element esențial al activității de recreare și în mod indirect prin televiziune, film și radio;

- funcții ce contribuie indirect la calitatea vieții. Mediile naturale sărace contribuie la creșterea stresului și a îmbolnăvirilor. Poluarea aerului și a apei afectează direct sănătatea ce va duce la scăderea bucuriei de viață și a capacității de a munci pentru a realiza progresul economic;

- funcții ce contribuie direct asupra produsului național brut (venitul real) prin sectorul mediului înconjurător. Sectorul mediului natural generează atât cheltuieli pentru protejarea și prevenirea degradării acestuia, cât și venituri și locuri de muncă. În măsura în care cheltuielile de mediu sunt mai puțin eficiente pentru PNB decât alte cheltuieli prevăzute, creșterea economică este mai înceată decât în alte cazuri;

- funcții cu contribuție directă asupra activității economice prin input-uri de mediu. Mediul natural furnizează materii prime brute și energie sub formă de petrol, cărbune, gaze naturale, combustibil lemnos și minerale. Capacitatea agenților de mediu de a primi aceste input-uri, de a le absorbi și a transforma pierderile în beneficii reprezintă o resursă suplimentară;

- funcții ce contribuie la susținerea sistemelor suport de viață, în general. Deși unele servicii ecologice sunt definite corespunzător, cum ar fi funcțiile pădurilor tropicale de protecție împotriva apelor și de purificare a aerului, ele sunt adesea, ignorate de analiza economică asupra mediului înconjurător. Alte servicii, care adesea, sunt greu de caracterizat în termeni economici, au o importanță fundamentală, deoarece fără ele, economiile nu pot funcționa corect. Spre exemplu, stratul de ozon reglează nivelul radiațiilor ajunse pe pământ. Oceanele și mările sunt parte din ciclul carbonului și din ciclul hidrologic al vieții.

MATERIAL ȘI METODĂ

S-a constatat că pentru a realiza o dezvoltare durabilă, aceasta trebuie să se combine cu o dezvoltare economică și demografică care să asigure măsuri de protecție a mediului și de economisire a resurselor.

Un model de dezvoltare durabilă ar trebui să cuprindă:

- obiective economice optime și nu maxime ale activității economice, specificându-se, în cazul reducerii acesteia, nivelul până la care se va ajunge; o înțelegere a faptului că mediul este guvernat de legi ale fizicii, cum sunt cele ale termodinamicii și, de aceea, energia liberă este permanent degradată în forme legate, entropizându-se;

- perfecționarea metodelor de cuantificare a impactului ecologic și a resurselor în vederea unei evaluări corecte a costurilor și beneficiilor;

- existența rarității economice și ecologice, deoarece Pământul este o sferă finită și, ca atare, cuprinde cantități finite din unele resurse naturale, în timp ce altele nu au aceeași rată de refacere ca cea de exploatare;

- existența unor constrângeri la nivel macroeconomic și introducerea unui sistem economic care să adopte decizii în favoarea mediului natural va duce la asigurarea unei libertăți de opțiune la nivel microeconomic pe termen lung;

- includerea costurilor de mediu în cele de producție și adoptarea unor modele economice ce se bazează pe resurse epuizabile finite și pe rate finite de reînnoire a resurselor de energie;

- o abordare favorabilă din partea clasei politice a problemelor de mediu și găsirea măsurilor corespunzătoare soluționării.

REZULTATE ȘI DISCUȚII

Astăzi, în spațiul european, principiul integrării mediului înconjurător în politicile Uniunii Europene reprezintă baza acțiunilor desfășurate de Comunitate în ceea ce privește mediul natural.

Conștientizând importanța consecințelor acțiunilor economice, Uniunea Europeană a propus și a pus în aplicare mai multe strategii ce se referă la identificarea și înlăturarea, acolo unde este posibil, a acestor consecințe astfel încât să se asigure o dezvoltare durabilă.

Strategia pentru o dezvoltare durabilă își propune să fie un catalizator între factorii de decizie și opinia publică în încercarea de a schimba comportamentul societății. Toate politicile ce compun o strategie trebuie să fie consecvente și să acorde prioritate dezvoltării durabile. De aceea, toate propunerile legislative trebuie să includă aprecieri referitoare la potențialul economic, mediul înconjurător, costurile și beneficiile sociale.

Prețurile produselor ce ajung pe piață trebuie să includă costurile de mediu și pe cele sociale și acest lucru nu se poate realiza decât pe o piață cu produse și servicii puțin poluante, ceea ce va schimba comportamentul consumatorului.

Accentul trebuie pus, de asemenea, pe inovarea tehnică și științifică, precum și pe o comunicare cât mai bună între mediile de afaceri și între acestea și opinia publică, respectiv consumatorii. O astfel de strategie trebuie să privească dincolo de granițele Uniunii Europene și să contribuie la dezvoltarea durabilă a restului lumii.

Protecția mediului înconjurător este una din provocările majore cu care se confruntă Europa și, de aceea, este un obiectiv al Comunității Europene. Strategia stabilită în acest sens se bazează pe o abordare verticală, ce constă în adoptarea reglementărilor de mediu.

Integrarea completă a mediului în politicile UE este o provocare pe termen lung. Pe termen scurt, Comisia UE propune o abordare treptată a problemelor de mediu bazată prioritar pe Agenda 2000 și Protocolul de la Kyoto.

În cadrul *Agendei 2000* problemele de mediu sunt incluse în politica agricolă comună și politica solidarității, precum și în strategia de lărgire a UE cu state din Europa Centrală și de Est.

Politica agricolă comună presupune:

- reducerea sprijinirii prețului în favoarea plății directe care va crește performanța economică a producătorilor și va conduce la diminuarea utilizării input-urilor poluante;

- asigurarea că plățile directe se fac în concordanță cu reglementările de mediu;

- realizarea unei dezvoltări rurale și o protecție a mediului înconjurător.

Politica solidarității include printre altele următoarele măsuri:

- introducerea scrutinului sistematic asupra proiectelor de peste 50 milioane euro cu impact asupra mediului înconjurător;

- integrarea mediului ca un obiectiv pentru asigurarea de fonduri necesare finanțării acestui obiectiv;

- evaluarea de către Comisia UE a planurilor de dezvoltare regionale referitoare la protecția mediului înconjurător;

- introducerea parteneriatului în ceea ce privește mediul ca întreg între organizațiile neguvernamentale în ceea ce privește această politică.

Politica de mediu reprezintă una din cerințele UE față de țările Europei Centrale și de Est în ceea ce privește integrarea acestora în strategia generală. Aceste țări au introdus deja în legislația proprie reglementări referitoare la mediu, ca întreg, cât și la componentele acestuia și la factorii de mediu.

„Standardele de mediu sunt percepute ca bariere pentru accesul agenților economici la piețele de desfacere, în timp ce o piață liberă reprezintă o amenințare pentru calitatea mediului. Totuși existența unei piețe unice este în folosul tuturor cetățenilor deoarece pe această piață protecția mediului înconjurător va avea un loc foarte important.”(Pearce D.W., 1993).

În vederea funcționării corespunzătoare a acestei piețe se impune folosirea unor instrumente economice, cum sunt taxele de mediu, pentru a pune în aplicare principiul poluatorul plătește. De asemenea, se vor lua o serie de măsuri în vederea integrării complete a obiectivelor de mediu în sectoarele pieței unice, cum ar fi: simplificarea legislației de mediu și a procedurilor administrative; dezvoltarea rolului înțelegerilor în domeniul mediului în vederea armonizării performanței mediului prin industrie în interiorul pieței unice etc.

Relația între competitivitatea industrială și protecția mediului înconjurător a presupus un proces de integrare a obiectivelor de mediu în politica industrială. Sectorul industrial a realizat un progres considerabil în activitatea de protecție a mediului prin implementarea unui management de mediu, a unui sistem de audit de mediu și a unor noi obiective și strategii.

Sectorul pescuitului reprezintă o altă direcție importantă a strategiilor UE. Acesta a avut de suferit în secolul XX ca urmare a modernizării echipamentelor și a tehnicilor de exploatare a resursei pește. Pescuitul se confruntă cu un dezechilibru între capacitatea de recoltare a resursei și potențialul biologic al stocurilor de a se reface, acesta din urmă având de suferit ca urmare a modificărilor ce au loc în ecosistemul marin.

Pescuitul excesiv în cazul anumitor specii a impus recomandarea autorităților competente de a reduce rata de exploatare sub 40%. În unele cazuri abundența unor stocuri este considerată insuficientă pentru a evita un colaps biologic.

Interacțiunile dintre activitățile de pescuit, incluzând aici și acvacultura, și ecosistemul marin sunt multe și variate, având efecte directe și indirecte asupra faunei și florei marine. Pe de altă parte ele sunt dependente de calitatea și disponibilitatea resurselor marine care formează fauna și care depind ele însele de starea ecosistemului în care se dezvoltă.

Reglementările referitoare la pescuit și acvacultură introduse în 1992 stipulează că exploatarea resurselor marine vii trebuie să țină cont de implicațiile pe care aceste activități le au asupra ecosistemului marin. Aceasta necesită luarea în considerare atât a impactului direct, cât și indirect al acestor activități asupra acelor părți ale ecosistemului care au un interes comercial direct în industria pescuitului.

În 1997 la Bergen, Norvegia a fost stabilită o abordare a mediului marin, axată pe ecosisteme, ce se baza pe:

- identificarea proceselor și influențelor ce sunt esențiale pentru siguranța structurii, funcționării, productivității și diversității biologice a ecosistemelor marine;

- luarea în considerare a interacțiunilor dintre diferitele elemente ale lanțului trofic dintr-un ecosistem;

- protejarea ecosistemelor din punct de vedere chimic, fizic și biologic.

Îmbunătățirea coordonării între politica comună privind pescuitul și politica de mediu, în general, necesită adoptarea unei strategii ce să încorporeze mai multe măsuri practice sectoriale: reducerea presiunii exercitate de pescuit; protejarea mediului marin; integrarea managementului zonelor de coastă; îmbunătățirea activităților de pregătire, informare și consultanță; dezvoltarea cercetării științifice.

Politica comună privind pescuitul trebuie să promoveze o mai bună echilibrare a disponibilității resursei cu capacitatea de a pescui, ceea ce depinde de reducerea presiunii asupra acestei activități, care poate fi atinsă doar prin reducerea numărului de nave.

Reducând această presiune vom putea proteja ecosistemele marine ceea ce va fi favorabil nu numai speciilor comerciale, ci și speciilor ce sunt prinse împreună cu acestea, de obicei acele specii care sunt aruncate înapoi în mare deoarece nu au căutare pe piață. Toate acestea au efect favorabil și asupra faunei și florei marine.

În vederea protejării mediului este important să se realizeze:

- îmbunătățirea selectivității operațiilor de pescuit prin adoptare unor măsuri tehnice noi sau revizuirea celor existente în vederea reducerii capturării resursei tinere, a crustaceelor și moluștelor sau a prinderii speciilor ce nu au valoare comercială;

- protejarea habitatelor naturale sau a habitatelor acelor specii importante pentru Comunitatea Europeană;

- introducerea la nivel național a unui sistem de protecție a faunei în cadrul ei natural;

- introducerea de limite spațiale și temporale în activitățile de pescuit.

Lipsa informațiilor referitoare la impactul pescuitului asupra ecosistemelor marine face dificilă găsirea unor soluții reale, menținerea intereselor părților afectate de această activitate sau ajungerea la compromisuri legale, economice sau sociale impuse de autoritățile responsabile de aceste politici.

Pe termen scurt, informația științifică asupra impactului biologic al pescuitului va continua să fie insuficientă, acest lucru justificând introducerea principiului prevederii. Pe termen lung, se recomandă o strategie de sporire a cercetării și integrare a rezultatelor obținute în politica comună privind pescuitul și politica protecției mediului marin.

CONCLUZII

Uniunea Europeană și-a propus să realizeze o integrare a mediului natural în politicile UE în sectoare, cum ar fi transportul, energia și agricultura, în vederea definirii propriilor strategii din punct lor de vedere.

Politica agricolă comună, desfășurată după 1992, a presupus încurajarea unei agriculturi mai puțin intensive, reducerea excedentelor și programe pentru o agricultură ecologică și activități de împădurire.

Acțiunile desfășurate de UE au condus către elaborarea unui raport ce prevede o dezvoltare durabilă globală. Raportul pornește de la ideea că acțiunile globalizării reprezintă o forță puternică pentru creșterea globală sustenabilă, oferind căi pentru a rezolva problemele internaționale, cum ar fi sănătatea, educația și mediul.

În viziunea Uniunii Europene, dezvoltarea durabilă presupune un management durabil al resurselor naturale și al mediului incluzând o serie de activități cum ar fi: promovarea unui management durabil al resurselor naturale; promovarea unui acord internațional de mediu; realizarea unui plan de acțiune în vederea combaterii ilegalităților; prezentarea modului de a contracara dezastrele naturale.

BIBLIOGRAFIE

1. Bartelmus P. – *Environment and Development*, Mass. - Allen&Unwin, Boston, 1986,pg.43
2. Bran F. – *Componenta ecologică a deciziilor de dezvoltare economică* – Editura A.S.E., București, pg. 85
3. Munaninghe M. - *Environmental Economics and Sustainable Development*, World Bank Environment Paper 3, The World Bank Washington DC, 1993, pg.82
4. Pearce D.W. - *Economic Values and the Natural World*, Earthscan, London, 1993, pg.95
5. Pearce D.W., Warford J.J. – *World without End Economics, Environment and Sustainable Development*, Oxford University Press, Washington D.C., 1993, pg. 57/59
6. *** - *Standardul internațional privind sistemul de management al mediului*, ISO 14001, 1996.